

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

D[omi]nica xvi p[ost] penthe[costes] sermonis lxviii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Sermo

virtutibus ditat. *Ysa. 33.* timor dñi ipse ē thesaur⁹. Respectu vero boni glorie efedñ hz: qz eo beatificamur *Ecl. 4.* tior dñi sicut paradisi benedictionis. ¶ Secundo ponitur laudis magnificencia: Et magnificabant deum dicentes. magnificum predicabant verbo. qui magnificus erat ope: qz propheta magnus surrexit in nobis. in hoc videt̃ intelligere aple tū cē ilud *Deu. 18.* qd̃ predixit moyses de cristo. pphetaz suscitabit tibi dñs de fratrib⁹ tuis. ppheta magn⁹ fuit altitudine contemplationis. *Mat. 11:* nemo nouit p̃rem nisi filius. magnus diffusione agnitionis. *Deb. 4.* omnia nuda ⁊ apta sūt oculis ei⁹. nec ē vlla creatura inuisibilis in aspectu eius. siue p̃ns siue p̃terita. siue futura. Item magnus veritate doctrine. *Mat. 22.* mgr̃ scim⁹ qz verax es. et viā dei in veritate doces. *Jo. 7.* nunq̃ sic locut⁹ ē homo. Item magnus virtute. *ps.* magnus es tu. et faciens mirabilia. Item magn⁹ sanctitate. *Jo. 10.* q̃s ex vobis arguet me de pat̃o. Tercio ponit̃ p̃dicatio redemptionis hūani g̃nis: Et qz deus visitauit plebem suā. visitauit quidē carnē assumendo. qz verbum caro factum est ⁊ habitauit in nobis. *Luc. 2.* Bene dictus dñs deus isrl̃. ꝛ.

Dñica xvi p^o penthe sermonis lxxviii

¶ *¶* ¶ In intraret Ihesus in domuz cuiusdā p̃ncipif phēoz ꝛ. *Luc. 19.* Obseruant venatores rps et locū apta capiendis aialib⁹ qñ scz ⁊ vbi maxime ueniant Saluator igit̃ n̄ q̃ venit hoies ad se trahere. potissimē retia doctrine et estā miraculoz pabat diebus festiuis. qñ vacabant hoies ⁊ in templo vlt̃ in ciuitis vbi maior ueniebat multitudo. vñ in hodierno euāgelio legitur. q̃ sabbate ex̃ns in ciuitio sanauit ydropicū. ⁊ doctrinā p̃posuit salutarem. vñ in tres p̃tes diuidit̃ euangeliū. In prima tangitur resedāo saluatoris. eius pbans hūanitat̃ infirmitat̃. In scda sanatio languozis. ostendens diuinitat̃ ptat̃e ibi. Ipse vero. In tercia exhortatio honoris p̃tendes ad humilitatem. ibi. dicebat aut̃ et ad inuitatos ꝛ. ¶ Circa p̃m̃ tria facit. ostenditur enim pietatis officiū. quo phēus x̃pm̃ reseat. Cū intraret ihs in do. ci. ꝛ. Nō hūit x̃ps p̃p̃riā domū i hoc mūdo. vñ cuiā dicit̃. Seqũ te q̃cūq̃ ieris. Rūdit vulpes foueas hūit. ⁊ volucres celi nid̃s. filij aut̃ hois nō hz vbi caput suū reclinet. *Mat. 8.* imo tenera ei⁹ infancia fuit in p̃sep̃io rechnata. Ingressus est aut̃ x̃ps alienū hospiciū p̃ncipis. Et licet vt dicit̃ Cirillus maliciaz phariseoz cognosceret. inuitatus tamē ad conuiuium ingressus est vt verbo prodesset presentibus etenim

meretur qui inuitauerat: sabbato qui erat apud iudeos dies ce-
 lebris: sicut dies dominicus apud christianos: manducare panes: In
 quo veritas humanitatis ostenditur. Nomine autem panis intelligit
 quemcumque cibum. iuxta consuetudinem scripture. Et consequenter ap-
 paratum cuius nomine panis significatur. quia panis principaliter per-
 tinet ad nutrimentum hominis. Item ut ostendat illud cibum
 non fuisse amissionis. sed sobrietatis. **B** Et nota quia
 istud pietatis officium multipliciter commendatur. primo ex par-
 te eius cui est impensum. scilicet christo pauperi. christo iusto. talibus enim
 largienda est elemosina. Et nos cum pauperibus damus. christo
 tribuimus maxime si largimur in nomine saluatoris. Secundo con-
 mendat ex parte largientis. quia princeps sacerdotum. principes enim
 quia plura habent magis debent tribuere indigentibus. 3° ex parte pietatis
 quia in die festo et in sollemnitatibus pauperes vocandi sunt ad mensam
 unde legitur in Thoma. 2. quod dum esset et paratum bonum prandium in domo tho-
 bie in die festo. misit filium suum ut vocaret pauperes timentes de-
 um. 4° ex parte rei date. que duplex fuit. scilicet hospitalitas. contra eos
 qui abhominant si pauperes eorum domum ingrediantur. Psalms. 63. ege-
 nos vagosque induc in domum tuam. Item dedit vitam sustentamen-
 tum. et ad mensam propriam. Psalms. 63. frange esurienti panem tuum.
 Job. 31. Si in mediobutella mea solus sum. **C** Secundo ponit
 phariseorum malignitas: Et ipsi pharisei: obprobrium habebant eum: id est invidia
 habebant eum. quasi euertentes christo contra: pharisei: obprobrium peccator iustum. et qui
 rit mortificare eum attendebant enim si quid faceret. unde possent et
 detraxerunt ut bonum viderent. et malum publicent. Nota quia pro-
 prium est iudeorum alios obseruare. gaudent enim de aduersis proxi-
 mi et dolent in prosperis eius. unde versus. Vixque tenet lacri-
 mas. quia nil lacrimabile cernit. Nunquam in eo risus. nisi quem fecerit
 re dolores. gaudium igitur aduersitatis aliorum nutrit inuidiam. quia ut
 dicitur in Canticis. Sic scarabei nutriunt stercorem ita inuidi nutriunt aliorum infor-
 tuniam. ipsi sicut verpupa avis imundissima. que nidificat in sepulchris
 humanis. Consumunt autem inuidi in prosperitate aliorum pro-
 uer. 14. putredo ossium inuidia. et eius deus. 17. spiritus tristis ex-
 siccabit ossa. Et attende quod ista passio est in oculis Eccl. 14. Nequam
 oculus est inuidi est in auribus. quia libenter audit malum de alio
 Est in odoratu: quia fugit odorem bone fame. sicut buffo odo-
 rem florentis vinee. Est in opere: quia impedit frequenter alte-
 rius bonum. Est rursus in ore per detractionem. quia est filia inuidie
 vulnerant enim linguam detractiones. et haec est lingua serpentina de qua
 psalmus. Auertunt linguam suam sicut serpentes. Et ut dicit magister
 Dico Ista lingua lingue detrahentis peior est quam ea que latet domini

Sermo

proforavit. Item detractores mordent dente serpentino. Eccl. 10.
Si mordeat serpens in silentio. nihil minus est q̄ qui detrahit in
oculto. Item deuorant alios ad modum lupoz Gulosi quidez
carnes coctas comedunt. detractores vero crudas. Gal. 5. Si in
uicem mordetis et comedetis. videte ne ab inuicem consumami.
hec est fera pessima que deuorauit Joseph. vere pessima que ali-
os deuorat. et alios occidit. Job. 5. puulū occidit inuidia. vel
pessima quia nunq̄ satiatur malo alterius. Unde Cyprianus zelus
iste modū non habet. iugit̄ pmanens sine fine. aut pessima: qz
vini non p̄nt. inflānatur enim beneficiis receptis. Item nunq̄
deficit. vsus em̄ luxurie saltem in inferno non erit inuidia. tū etiā
ibi si dicitur. Istud est vitium malignitatis dyabolice. de quo Sap. 1.
Inuidia dyaboli mors introiuit in orbem terraz. imitant̄ autez
eam qui sunt ex pte ipsius. ¶ Tercis ponit̄ infirmū pres-
sentia. Et ecce homo quidā ydropicus. ydropitus d̄r ab ydros
quod est aqua. et peste qd̄ est humor q̄li aquosus hūor. ē ei in-
firmitas inflans membra ex hūoris habūdantia: erat at̄ añ il-
lum. nō petebat verbo sanitatem. quia infirmitas p̄ eo loqueba-
tur. vel h̄m Cirillū: quia ppter inuicem p̄nciaz timebat in sab-
bato petere curationē. Deinde ponit̄ quid x̄ps sup hoc cōsulerit.
Et r̄ndens ihesus dixit ad legisperitos Beda. liz nihil interro-
garent r̄ndisse tū dicit̄ quia audiebat cogitationes obseruatiū
si curaret egrotū. p̄s. d̄ns scit cogitationes hoim. pitos at̄ legis
interrogat̄ q̄bus d̄bat esse notū. qd̄ sabbato liceret et qd̄ nō. et
phariseos qui t̄q̄ iusti singularē habebant cōscienciaz. et valde
curiosam circa legis obseruantiā. Si licet sabbato curare. hoc iō
interrogat̄: qz videbat eos obhuare an curaret. At illi tacuerunt
glo. qz nescierunt qd̄ responderent. si eilicet quare obseruāt. si
vero nō licet. quare sabbato pecora curant. Et in rei veritate cur-
determinata sint ex lege circa. 7. ḡna opum. a quibz abstinē-
dū erat. et sabbato inter hec nō continet̄ curatio infirmi. ea ma-
xime que verbo dei fiebat. ex hoc em̄ ipso statim cūcū poterat
esse opus dei alias em̄ fieri non potuisset

Secunda pars.

Secundo cum dicitur. Ipse vero. tangitur beneficium
sanitatis impensum. ubi tria fact. ostendit enim op-
ere et ratione. quia sabbato curare licet. atqz consu-
sio phariseorum exprimitur. Negledis igitur phariseoz in-
diis. p̄mo sanat ydropicū: ipse vero apprehensum: manu sue
medicinalis virtutis sanauit eum: t̄du sue carnis sacratissime
ac dimisit. in signum perfectę sanitatis. vt qui ante grauaba-
tur morbo. postea autē factus expeditus abiret quo vellet. ubi

fm thophi. Dñs scādalu phozz contempit. vt subueniret egro
 to docens nos. vt non sit nobis cure si stulti scandalisent cū ma-
 gna resultat vtilitas. E Considerandū q̄ ille idropicus sig-
 nat auarū et luxuriosū. Primo quidē idropicus ē peccatū humo-
 ris aquatici. sic et carnalis voluptas ē habundantia inordinata
 humoris cupiscētie. vñ de spū cupiscētie dicit q̄ habitat
 in locē humiditatibz. Job. 41. Auaricia etiā est peccatū in habū-
 dātia humoris t̄p̄alis substantie. Itē hęc ifirmitas debilitat spi-
 ritū et aggrauat membra corpis. talis ē luxuria. Nihil em̄ sic
 debilitat hominē ad bonū sicut carnis cupiscētia. q̄ totū ho-
 minē effiat carnalē et aialē. et aia vel hō nō p̄cipit que dei sūt
 vñ hier. sup osee. 1. Sic vinū et ebrietas eū qui biberit mentis
 sue impotē facit. ita fornicatio atq̄ luxuria p̄uertit sensū aīm q̄
 debilitat. et de rōnali hoīe brutū effiat aīal. Sīl̄ et auaricia de-
 bilitat spūm. ligat em̄ in aliis spūs molē auri et argenti ac ter-
 rene substantie. vt non possit volare ad dñm. ipse est m̄phibo-
 leth debilis pedibz. Itē hęc ifirmitas quatuor habet accidentia
 eozz vñ est sitis cōtinua tal̄ est luxuriosus. q̄ nunq̄ potest sa-
 tiari. vñ puer. 3. cupiscētia carnis et ignis auaricie ponunt
 ifaturabilia. De luxuria quidē dicit Jero. sup osee. 1. li. Luxuria
 insatiabilis ē voluptas. q̄ quāto magis capit tanto magis vte-
 ribz se sitim creat. vires in fornicatione deficiūt. et fornicandi de-
 sideriū non quiescit. sīl̄ auarū nō satiant ea que habet. sed quā-
 to plus habet tanto plura cupit. q̄ vt dicit Jero. Auaro d̄est
 tam q̄ habet q̄ non habet. et ideo sic ignis p̄positionē li-
 gnoz magis accendit. et sic qui bibit salsa magis sitit. ita aua-
 rus semp̄ ampliora desiderat. ita vt saccus eius nunq̄ possit im-
 pleri. vñ sunt similes buffoni. Ecclē. 5. Auarus non implebit
 pecunia. vñ quanto senior efficit tanto amplius cupit. non ḡ sa-
 ciat etas nec substantia ponat ḡ in os ifirmi qd̄ nunq̄ satiabit
 Itē accidēs idropicus ē inflatio corpis sic luxuries quasi vesica i-
 flata ē immundicis donec putrescat. Num̄. 4. inflato ventre cō-
 putruit feni. vsurarij etiā inflati sūt bonis alioz. qui aut male
 detinent sua. et iuste rapiūt aliena. qui tā diu inflabunt donec
 crepent. et diuidias trahat deus de visceribz eozz. sic iudas qui
 suspensus crepuit medius. Job. Diuidias quas deuorauit euo-
 met. Itē accidēs idropicus ē fetor anhelitus tales sūt orationes
 talia sunt verba luxuriosi. nec mirz q̄ procedūt a fetore intrinse-
 co. vñ fetor maximus ē coraz deo. Isa. 34. De cadaueribz eozz
 ascēdit fetor. ifetet etiā auarus. q̄ fimo rez t̄p̄aliū totus ē ple-
 nus. Joel. 2. Ascendit fetor eozz. Itē idropicus deformat corp̄

Sermo

luxuria aut maculat. sed auaritia puerit corpis et aie figura.
De luxuriosis quide eph. 5. que in occulto sunt ab ipsis turpe e
dicere. turpe quide qz turpia sunt. De auaris vero. 1. thi. 3. no
turpis lucri gra. Isti duo idopici auarus scz et luxuriosus sa
nari pnt. si deus eos apprehenderit p manu gre sue. Isa. 42. Ap
prehendi manu tua et seruaui te. apprehendet aut eos si manu
porreuerint pauperi elemosinas largiendo. si eas ad celu exten
derint deuote orando. et qz submergunt. c. p. vt expedite ma
nus ad eu extendant vt saluent dicentes. Saluu me fac deus qm
intrauerut aque x. f. Secundo ponit ro quare sabbato lice
at curare: et rns ad illos dixit: soluendo questione:z qua pius
pposuerat: cuius vestz: quantuinqz obseruationis et zelato
ris legis: alinus: ta stoliduz aial: aut bos in puteu cadit q no
continuo extrahet illu in die sabbati. no expectans die altz: qua
si dicat si licitu e liberare alinu aut boue die sabbato. multo am
pius hoiem. Tercio ondit qz uincit eos veritas: q no poterat
ad hec rridere illi: Job. 9. Non poterit rridere vnu p mille x.

Tercia pars.

Erao cu dicit dicebat aut: tangit exhortatio cristi ad
humilitat virtute. et tangit etia modus adipiscen
di honore. vbi quatuor facit. pmittit em intentu: dice
bat aut ad iuitatos: prius locutus fuerat legisperit
et phis. nuc vero docet reliquos quos pncps iuitauerat: pa
bola: p qua aliis dicit et aliis intelligit: intedens: eos istruere:
qto prios acubitus: id e prias sedes et honorabiliores in cuiu
is: eligerent: vbi considerandu q non e principal intentio xpi do
cere hoc. na phi hoc amates rephendunt. mat. 13. sed voluit cri
stus ondere q: sic huilitas ncia est ei q cupit exaltari honore mu
di. ita etia est ncia ei q vult exaltari honore eccialico aut hono
re glorie. Sed dria est qz quicunqz se huiliat vt exaltet eccialic
ea pmotione peccat. Eccl. 19. Est q nequit se huiliat et interio
ra eius plena sut dolo. e em falsa huilitas sub q latet imensa su
pbia. Qui vero se huiliat vt exaltet donis graz. et pmo glorie
hz recta intentione qm vt dicit Jero. Sca supbia e virtutes ap
petere. f. Secdo ondit quid sit ipedimentu honoris. qz super
bia q presuptio. cu inuitat9 fueris ad nupcias: Nupae sut cui
uiu virtutu in pnti eccia factu ex eo q xps vniuit sibi carne hu
mana. Ad istas nupcias iuitati sut oms xpiani quoz quida ce
teros dignitate pcellut. alij merito virtutu. alij vero excellut sa
era itelligentia. Snt etia nupcie celestis patrie. de quibz apo. 19
Venerut nupcie agni: no discubas in pmo loco: si doctoz non

accipias primū locū doctoꝝ. et quanq̃ ibi sis nō reputes te dignū. si pontifex fueris nō discubas tuo iudicio in p̃mo loco. exemplū beati petri alexandrii patriarche. qui nolebat sedere in cathedra predecessoꝝ suoꝝ sed ad pedes. et q̃ p̃mus locū sit futū gredus p̃bat ex tribus. Primo ex consideratione dignitatis: ne forte honozatio te sit iuitatus ab illo: honozatio ē qui dignus est maiori honoze. talis vero est virtuosior. ideo quilibet quantalibet dignitate polleat habet mutatiuū fugiendi honozē si attendat q̃ in aggregatione ecclesie potest ēē aliquis eo honozatioꝝ. non em̃ dignitati debet excellentia honozis. nisi q̃ ipsa attestat virtutē excellentie. Secūdo hoc idē p̃bat q̃ locus sublimis indigno non ē stabilis sed inde eicit: Et veniens qui te et illū mutauit dicat tibi dahuic locū: hoc frequenter euenit. q̃ qui putabat se ēē dignū prelatione eicitur a sua cogitatione et alteri tradit. sicut qui se putabat tenere primū locū virtutū eicit. quia ostendit alter ēē in ipso loco. Sic legit in vitā pa. de vno mercato re atq̃ duabus mulieribus prelatū cuiusdam heremite. Sicut etiā in vita eterna qui se putat esse ibi magnū inuenit aliquis eo maior. sic legit de heremita cui ostensum fuit q̃ premiū beati basilij habiturus erat. Tertio hoc idē p̃bat ex desultione que sequit: et tūc incipias tū robore nouissimū locū tenere: hoc legit de lucifero diacone. Isa. 19. Sup̃ astra celi exaltabo solium meū. q̃ tū desultione et ignominia sit ad infernū detractus. Tertio ostendit quid sit obseruandū volenti attingere honozis consuetudines. q̃ debet humiliare de se sentire: sed tū vocatus fueris vade recūbe in nouissimo loco: reputans te esse omnino minimū. et si forte excellentior dignitate vel nobilitate originis sis. Ecce. 3. quanto maior es humilitate in omnibus. Et tria adducit p̃pter que nouissimus locū est eligendus. primū ex hoc habet grā amicitie: vt tū venerit qui te inuitauit dicat tibi. Amice: vere amicus. q̃ amicus et familiaris in domo amicoꝝ se humiliat. et si velint honozari dicunt ne quaeris sed honozent alij. qm̃ ego de domo sum. Secūdū est desultio loci dignitatis: ascende superius: tū q̃ te humiliasti. tū etiā q̃ amicus. Prover. 26. Melius ē vt dicat tibi ascende superius q̃ vt humiliaris corā p̃cipe. Tertiuū est honozis gloria que sequit dignitatem: et erit tibi gloria: honozis: corā simul discubentibus: tū quia humilis. tū etiā q̃ alto gradu sublimatus. Quarto ponit omnium istozū rō. et p̃mo q̃ qui discubuit in p̃mo loco inde eicit: q̃ omnis qui se exaltat humiliabit: cum em̃ honoz sit in honozato sed in honozante. oportet vnū quenz non se. sed ab alio honozari. q̃ si aliquis seipsū voluerit honozare. q̃ntūcūq̃

Sermo

virtutibus habundet. ab alio non expectet honorem. quia hoc ipso quod
perterit honores naturam facit se indignum honore. Deinde addit
causam quare exaltatur qui nouissimum locum elegit: et qui se humili-
at. cuius humilitatem quatuor sunt rami. spernere mundum. sper-
nere nullum. spernere se. Spernere se sperni. quatuor hec dona
supremi: exaltabit: nulla virtus digna est exaltari nisi sola humi-
litas. Prover. 21. Sapientia humiliati exaltabit caput eius. et
in medio magnatorum sedere illum faciet. Rogemus ergo dominum etc.

Dominica decimaseptima post petreum beco-
stes Prima pars sermonis lxxix. A

Accesserunt ad Iesum pharisei. et interrogavit eum
vnus ex eis etc. Mat. 22. hoc idem legit mar. 12. Ul-
tima vero pars euangelij habet lu. 20. Tota hu-
mana vita a sui principio usque ad finem currit super
duabus rotis scilicet amore et cognitione. quas rotas
luxuriosi vertunt in simo luxurie et inficiunt. quodam in aquis au-
rice. et submergunt. ardant in montibus superbie. et corrumpunt
frigus. sed tunc nostra vita pertransit si rotam amoris et cogniti-
onis in deo volumus. De cuius dilectione et cognitione agit
in presenti euangelio. quod in tres partes diuidit. In prima querit.
amor sit candidus excellentior. ibi. et ait illis Iesus. In tertia probatur
quod Christus sit dei filius. ibi. aggregat autem etc. Circa primum tria fa-
cit. permittit enim phariseorum accessum ad Christum. nam ut permittit an illud
quod legit. pharisei audientes quod Christus saduceis imposuisset silentium de que-
stione resurrectionis: accesserunt ad Iesum: ipsi: pharisei: accesserunt
quidem aggregati in vnum secundum crisostomum. ut multitudinem vincerent que-
ratione superare non poterant. a virtute nudos se professi sunt. qui multi-
tudine se armauerunt. Dicebant enim apud se. vnus loquat pro
omnibus et omnis loquitur pro vno. ut si quid vicerit omnes videamus
victum. si autem victus fuerit vel solus videatur defensus. Accesserunt
igitur ad Christum non amore sed odio. ut temptarent. non ut instruere-
rent. psal. Conuerterunt in vnum aduersus dominum et aduersus Christum eius
B. Secundo ponitur puerba querentium: legis doctor. In quo ostendi-
tur duplex interrogantis auctoritas. tunc quia phariseus vita probatus tunc
quia legis doctor magisterio honoratus: temptans eum: In hoc des-
rogat sue perfectioni. quia nec vir sanctus quem debet temptare.
nec doctor. Et nota quod illud est antiquum vitium iudeorum preedens
ex ambiguitate fidei. semper enim ipsi temptauerunt deum. psal. Te